

Sygn. akt II AKa 318/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Wróblewska (spr.)

Sędziowie: SSA Danuta Matuszewska

SSA Mirosław Cop

Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Pankowska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Gdańsku J. K.

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2016 r.

sprawy z wniosku

S. D.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 24 czerwca 2016 r., sygn. akt **XI Ko 1228/15-On**

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że ponad kwotę wskazaną w punkcie III zasądza dodatkowo od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy S. D. kwotę 25 200 (dwadzieścia pięć tysięcy dwieście) złotych tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 października 2016 r. do dnia zapłaty;

II. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części;

III. obciąża Skarb Państwa kosztami postępowania odwoławczego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 7 maja 2009 roku w sprawie XI Ko 1138/08-On zasądzono na rzecz wnioskodawcy S. D. kwotę 25 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za pozbawienie wolności w sprawie Pm Śl. 56/82 Prokuratury Marynarki Wojennej w Gdyni. Zasądzoną kwotę wypłacono wnioskodawcy.

Na skutek wniosku pełnomocnika S. D., Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 29 września 2015 roku w sprawie II AKo 149/15 wznowił postępowanie w sprawie XI Ko 1138/08, uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 7 maja 2009 roku i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku. Powodem takiej decyzji Sądu Apelacyjnego było to, że w wyniku wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011 roku w sprawie P 21/09 utracił moc przepis art. 8 ust. 1a ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych

wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego ograniczający wysokość możliwego do zasądzenia roszczenia z tytułu bezprawnego pozbawienia wolności do sumy 25 000 złotych.

W piśmie z dnia 6 kwietnia 2016 r. pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o zasądzenie kwoty 1600 000 złotych tytułem odszkodowania za szkodę wynikłą z pozbawienia wnioskodawcy wolności w okresie od 9 marca 1982 r. do 20 grudnia 1982 r. oraz w dalszym okresie do 1989 r. Natomiast w piśmie z dnia 12 maja 2016 r. pełnomocnik określił dochodzone zadośćuczynienie na kwotę 250 000 złotych.

Sąd Okręgowy w Gdańsku, po rozpoznaniu sprawy S. D., wydał w dniu 24 czerwca 2016 r., w sprawie XI Ko 1228/15-On wyrok, w którym na podstawie art. 8 ust 1, art. 11 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1583):

I. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy S. D. z tytułu wykonania orzeczenia w sprawie Pm Śl. 56/82 Prokuratury (...) w G. kwotę 56.000 zł (pięćdziesiąt sześć tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia ponad kwotę 25.000 zł (dwadzieścia pięć tysięcy złotych) zasądzoną i wypłaconą w związku z wydaniem uchylonego orzeczenia w sprawie XI Ko 1138/08-On, która nie została przez wnioskodawcę zwrócona wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia;

II. w pozostałym zakresie wniosek o zadośćuczynienie oddalił;

III. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy S. D. z tytułu wykonania orzeczenia w sprawie Pm Śl 56/82 Prokuratury (...) w G. kwotę 63.000 zł (sześćdziesiąt trzy tysiące złotych) tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia;

IV. w pozostałym zakresie wniosek o odszkodowanie oddalił;

V. kosztami postępowania w sprawie obciążył Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pełnomocnik wnioskodawcy, zaskarżając go w części, to jest w zakresie punktu IV wyroku, tj. w części, w jakiej Sąd oddalił roszczenie o odszkodowanie, tj. w kwocie przenoszącej 63 000 złotych.

Orzeczeniu zarzucił obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na wynik postępowania, w postaci:

1. art. 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. - poprzez oparcie wyroku jedynie na części okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia, jak również oparcie się na spekulacjach nie znajdujących jakiegokolwiek oparcia w dowodach przeprowadzonych w toku rozprawy, a pominięcie wśród ustaleń faktycznych okoliczności wynikających z dowodów uznanych przez Sąd za wiarygodne, a także na dowolnej, a nie swobodnej, ocenie zebranego materiału, naruszającej wskazania wiedzy, doświadczenia życiowego i zasady logicznego wnioskowania, wskutek czego:

a/ wbrew zeznaniom wnioskodawcy, wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego oraz zasadom logicznego wnioskowania, Sąd nie ustalił, że wykonanie bezprawnych orzeczeń powziętych przez peerelowski aparat „sprawiedliwości” skutkowało pozostawianiem przez wnioskodawcę bez możliwości podjęcia nie tylko zatrudnienia w charakterze dziennikarza muzycznego, lecz w ogóle w całym sektorze państwowym (także np. jako nauczyciela, lektora akademickiego, pracownika naukowego wyższej uczelni czy urzędnika), a wskutek tego uniemożliwiło to na okres co najmniej do daty cofnięcia przez byłą żonę zastrzeżenia poczynionego w organach paszportowych, a tym samym do momentu umożliwienia wnioskodawcy wyjazdów zagranicznych, podjęcia jakiegokolwiek innej pracy, mimo podejmowanych przez wnioskodawcę wysiłków w tym kierunku, co z kolei doprowadziło do błędnego ustalenia, iż w adekwatnym związku przyczynowo - skutkowym z wykonaniem bezprawnych orzeczeń organów PRL znajduje się wyłącznie szkoda polegająca na uniemożliwieniu osiągnięcia dochodów z pracy przez okres izolacji więziennej i sześciu ledwie miesięcy po jej zakończeniu, a zatem w istocie na mylnym uznaniu, że brak pracy wnioskodawcy po tym

sześciomiesięcznym okresie był jego wyborem, a nie sytuacją przymusowo wynikłą z orzeczeń karnych wydanych przez organy PRL, podczas gdy błędne ustalenia faktyczne Sądu w tym przedmiocie legły u podstaw oddalenia wniosku o odszkodowanie w zasadniczej części;

b/ wbrew zeznaniom wnioskodawcy, Sąd mylnie uznał, jakoby wnioskodawca zamierzał wykonywać jedynie pracę w swoim zawodzie i jednocześnie mylnie uznał, jakoby nie zostało wykazane, że wnioskodawca po wypuszczeniu go na wolność starał się o zatrudnienie również w innych miejscach niż w redakcji (...), które to zaś ustalenia legły u podstaw oddalenia wniosku o odszkodowanie w zasadniczej części;

c/ wbrew zasadom wiedzy i doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania, Sąd mylnie uznał, iż z jednostkowego przypadku drogi życiowej świadka T. W., który objęty podobnym „wilczym biletem” co wnioskodawca, jako nie mogący znaleźć zatrudnienia dziennikarz podjął się innej działalności o charakterze artystycznym, można wyprowadzić regułę, na podstawie której da się postawić zarzut bierności wnioskodawcy w próbach ograniczenia powstałej z winy organów ścigania PRL szkody, które to ustalenia legły u podstaw oddalenia wniosku o odszkodowanie w zasadniczej części;

nadto, zaskarżonemu wyrokowi zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego w postaci:

2. art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, poprzez niewłaściwą wykładnię, polegającą na mylnym przyjęciu przez Sąd I instancji jakoby poza granicą szkody wnioskodawcy znalazły się te wszystkie skutki bezprawnego pozbawienia wolności wnioskodawcy, które wystąpiły z tych samych przyczyn, co skutki uznane przez Sąd I instancji za podstawę odszkodowania, w okresie dłuższym niż kilka pierwszych miesięcy po wykonaniu nieważnego orzeczenia stanowiącego represję za walkę o niepodległy byt Państwa Polskiego;

3. art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego poprzez niewłaściwą wykładnię, polegającą na mylnym przyjęciu przez Sąd I instancji, iż w przypadku wnioskodawcy szkoda wynikająca dlań z wydania i wykonania nieważnych orzeczeń aparatu ścigania PRL nie obejmuje utraty przez wnioskodawcę dochodów z pracy w okresie od lipca 1983 do grudnia 1984 roku mimo, iż pozbawienie wnioskodawcy możliwości osiągania dochodów z pracy nastąpiło w związku z wykonaniem wobec niego nieważnych orzeczeń, albowiem jak błędnie orzekł zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Gdańsku pozbawienie wnioskodawcy możliwości osiągania dochodów z pracy we wskazanym okresie rzekomo przestało spełniać przesłanki normalnego (adekwatnego) i bezpośredniego związku z powstałą tak szkodą, podczas, gdy prawidłowo przeprowadzona wykładnia i zastosowanie powołanych przepisów prawa materialnego wiodą do wniosku dokładnie przeciwnego i winno to spowodować zasądzenie odszkodowania także za wskazany okres, co jednak nie nastąpiło.

Podnosząc wskazane zarzuty, pełnomocnik wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawcy odszkodowania w dodatkowej kwocie 71 400 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pełnomocnika S. D. okazała się częściowo zasadna. Rację należało przyznać apelującemu w tej części, w której podniósł zarzut obrazę przepisów postępowania, a dokładnie art. 7 k.p.k.

Na wstępie warto odwołać się do nadal aktualnych poglądów wypracowanych w orzecznictwie, zgodnie z którymi ustalenia faktyczne wyroku tylko wtedy nie wykraczają poza ramy swobodnej oceny dowodów, gdy poczynione zostały na podstawie wszechstronnej analizy przeprowadzonych dowodów, których ocena nie wykazuje błędów natury faktycznej czy logicznej, zgodna jest ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego oraz prowadzi do sędziowskiego przekonania, odzwierciedleniem którego jest uzasadnienie orzeczenia (por. wyrok SN z 5 września 1974

r., II KR 114/74, OSNKW 1975, nr 2, poz. 28); przekonanie sądu o wiarygodności jednych dowodów i niewiarygodności innych pozostaje pod ochroną prawa procesowego (art. 7 k.p.k.), gdy:

- 1) jest poprzedzone ujawnieniem w toku rozprawy głównej całokształtu okoliczności sprawy (art. 410 k.p.k.), zgodnie z regułami wskazanymi w art. 2 § 2 k.p.k.,
- 2) stanowi wynik rozważenia wszystkich okoliczności, przemawiających zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego (art. 4 k.p.k.),
- 3) jest wyczerpująco i logicznie, z uwzględnieniem wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, uargumentowane w uzasadnieniu orzeczenia (art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k.).

(por. SN WRN 149/90, OSNKW 1991, nr 7–9, poz. 41 oraz SN V KK 375/02, OSN Prok. i Pr. 2004, nr 1, poz. 6).

W przedmiotowej sprawie, dokonana przez Sąd I instancji, ocena ujawnionych w toku rozprawy dowodów okazała się dowolna w jednym aspekcie, a więc gdy uznał, że wysokość należnego wnioskodawcy odszkodowania winna obejmować jedynie szkodę wynikłą z braku możliwości świadczenia przez niego pracy w okresie jego tymczasowego aresztowania i dalszych blisko 6 miesięcy, a więc w sumie w okresie 15 miesięcy, to jest do początku czerwca 1983 r. Tymczasem wszechstronna analiza tych dowodów prowadziła do wniosku, że taka ocena dotknięta była błędem natury faktycznej, skoro S. D. na skutek tymczasowego aresztowania został pozbawiony możliwości świadczenia pracy i uzyskiwania zarobków do grudnia 1983 r. Zachodziła więc konieczność zasądzenia na jego rzecz dodatkowej kwoty odszkodowania w wysokości 25 200 zł. Podstawą do wyliczenia tej kwoty był iloczyn kolejnych miesięcy, w których wnioskodawca był pozbawiony możliwości wykonywania pracy i uzyskiwania z niej dochodów, po zaokrągleniu – 6 i kwoty przeciętnego wynagrodzenia przyjętej do podstawy wyliczeń przez Sąd Okręgowy, nie kwestionowanej przez apelującego i nie budzącej zastrzeżeń Sądu odwoławczego, po zaokrągleniu – 4200 zł.

U podstaw nieuwzględnienia przez Sąd I instancji wniosku o zasądzenie odszkodowania za okres dłuższy niż blisko 6 miesięcy po zakończeniu tymczasowego aresztowania w sprawie Pm Śl. 56/82 Prokuratury (...) w G. znajdowało się nie tylko błędne z założenia przekonanie (o czym w dalszej części uzasadnienia), że blisko 6 miesięcy to czas wystarczający do podjęcia innej pracy niż wnioskodawca wykonywał uprzednio, ale co istotne także wadliwe ustalenie, że S. D. podjął pracę zarobkową. Wprawdzie ustalenie to nie zostało zawarte w części uzasadnienia, w której Sąd Okręgowy przytaczał ustalone fakty, to jednak nie może budzić wątpliwości, że zostało ono poczynione w sprawie, skoro wskazano na nie w dalszej części pisemnych motywów zaskarżonego wyroku (k. 10, 15 uzasadnienia). Podstawą do dokonania takiego ustalenia były ujawnione w toku rozprawy dokumenty zawarte w aktach paszportowych, z których w ocenie Sądu I instancji wynikało, że wnioskodawca pracował zarobkowo w różny sposób. Rzecz jednak w tym, że na podstawie tych dokumentów nie można było w sposób pewny przyjąć, iż wnioskodawca na skutek tymczasowego aresztowania pozostawał bez źródła dochodów wyłącznie przez okres blisko 6 miesięcy po zakończeniu tymczasowego aresztowania, zwłaszcza gdy ten twierdził, że w dłuższym czasie pozostawał bez pracy i nie miał możliwości wykonywania pracy zarobkowej.

Wprawdzie w aktach paszportowych (k. 246-248) znajduje się prośba S. D. z dnia 10 lipca 1983 r. o wydanie paszportu uprawniającego do wyjazdu służbowego wraz z wnioskiem z dnia 25 lipca 1983 r. Polskiej Agencji Artystycznej (...) skierowanym do Biura Paszportów MSW o wydanie paszportu dla S. D. (k. 251), co miało związek z wyjazdem do B. (...) w dniach 21-24 sierpnia 1983 r. na koncert. To jednak, mimo określenia celu wyjazdu jako służbowego, nie wynika z tych dokumentów, jaki charakter miał mieć wspomniany koncert, a więc czy wiązał się z możliwym zarobkiem dla S. D.. Ponadto z ich treści nie wynika, by wnioskodawca w tym czasie świadczył pracę. We wniosku (...) wskazano jako zawód S. D.: „muzyk”, ale jednocześnie wprost stwierdzono: „nie pracuje”. Wobec tego, w przekonaniu Sądu odwoławczego, nie można było w oparciu o powyższe dokumenty wywnioskować, by S. D., wbrew jego twierdzeniom, w tym czasie pracował i uzyskiwał dochody z wykonywanej pracy. Dlatego też, zaprezentowana w powyższym zakresie przez Sąd I instancji ocena dowodów musiała zostać uznana za dowolną.

W przedmiotowych aktach, również wbrew ocenie Sądu Okręgowego, co świadczy o jej dowolności, brak informacji, by S. D. wykonywał pracę zarobkową w kolejnych miesiącach, aż do grudnia 1983 r.

Odmienne natomiast jest treść kolejnych dokumentów zawartych w aktach paszportowych. Na kartach 256-260 znajduje się podanie S. D. z dnia 1 grudnia 1983 r., zawierające prośbę o wydanie zezwolenia na wyjazd za granicę do B. (...) na okres od 21 stycznia 1984 r. do 23 stycznia 1984 r. w celu służbowym. W tym dokumencie wnioskodawca nie tylko określił swój zawód, ale również obecne miejsce pracy: „publicysta i działacz muzyczny, muzyk”, a przy tym stwierdził: „żyję z publikacji prasowych, książek i koncertów”. W miejscu przeznaczonym do wpisania dodatkowych uwag zawarł zapis „Ze względu na promocyjny charakter koncertu i związaną z tym niezbędną obecność kierownika zespołu S. D., tzn. moją, instytucja zamawiająca koncert zastrzegła sobie w umowie (...) konieczność przyjazdu kierownika zespołu S. D.” W dołączonym wniosku paszportowym (...) obok zawodu S. D.: „muzyk”, wskazano w miejscu przeznaczonym na podanie stanowiska i zakładu pracy: „nie zatr. na etacie” (k. 261). Z treści tych dokumentów wynika, że S. D., z całą pewnością w grudniu 1983 r. pracował i uzyskiwał z tej pracy dochody, choć tak jak przed tymczasowym aresztowaniem nie była to praca etatowa.

Skoro, w świetle przywołanych wyżej dokumentów, od tego momentu wnioskodawca uzyskiwał dochody z wykonywanej pracy, to na wiarę nie zasługiwały jego twierdzenia o braku możliwości jej świadczenia i braku dochodów, aż do 1989 r. Do tego jednak momentu, twierdzenia te zasługiwały na wiarę. W konsekwencji należało przyjąć, że oprócz okresu przyjętego przez Sąd Okręgowy, wnioskodawca przez kolejne blisko 6 miesięcy pozostawał bez pracy i źródła dochodów, co pozostawało w związku z tymczasowym aresztowaniem w sprawie Pm Śl. 56/82. Sąd odwoławczy podziela przy tym powołane przez Sąd Okręgowy poglądy zgodnie, z którymi nie jest zasadne założenie, że odszkodowanie (zarówno zasądzone w trybie k.p.k., jak i na gruncie „ustawy lutowej”) zamyka się kwotą utraconych zarobków jedynie w okresie stosowania wobec wnioskodawcy tymczasowego aresztowania. Przyjmując takie założenie odrzuca się bowiem jednocześnie możliwość przyjęcia, że szkoda, jakiej doznaje osoba pozbawiona wolności, może powstać także w okresie po odzyskaniu przez nią wolności, będąc jednocześnie bezpośrednim jego następstwem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2009 r., III KK 173/09, LEX nr 553703, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 grudnia 2012 r., II AKa195/12, LEX nr 1239839). Jak i ten zgodnie, z którym takie ograniczenie godziłoby w istotę odpowiedzialności odszkodowawczej, określonej w art. 361 k.c. i stawiałoby obywatela w nierównej pozycji wobec Państwa. Przepis art. 8 ust. 1 w zw. z art. 11 ust. 1 „ustawy lutowej” wskazuje, że osobie uprawnionej przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji, a nie tylko za szkody powstałe w samym czasie pozbawienia wolności. Nie ma więc żadnych normatywnych przeszkód, by odszkodowaniem i zadośćuczynieniem objąć szkody i krzywdy zaistniałe później, jednak nadal będące w bezpośrednim związku przyczynowym z pozbawieniem wolności, czy wykonaniem orzeczenia (tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 maja 2012 r., II AKa 83/12, OSAB 2012/2-3/56-61). Nie ulega wątpliwości, że na gruncie art. 8 ust. 1 i 11 ust. 1 „ustawy lutowej” odszkodowanie należne osobie represjonowanej powinno zrekompensować każdy uszczerbek w jej mieniu pozostający w związku przyczynowym z zatrzymaniem, tymczasowym aresztowaniem. Dla uwzględnienia zatem roszczenia o odszkodowanie konieczne jest wykazanie i stwierdzenie zaistnienia normalnego związku przyczynowego pomiędzy zatrzymaniem, tymczasowym aresztowaniem, a szkodą, która powstała na skutek tego zdarzenia. Posługiwanie się w orzecznictwie sformułowaniem „bezpośredni związek przyczynowy” nie oznacza, by chodziło o inny niż normalny, to jest adekwatny związek przyczynowy, a jest konsekwencją sformułowania zawartego w art. 8 ust. 1 „ustawy lutowej”, który znajduje odpowiednie zastosowanie w przedmiotowej sprawie na mocy art. 11 ust. 1 tej ustawy „odszkodowanie i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji” i na gruncie przedmiotowej sprawy oznacza tylko tyle, że szkoda musi wynikać z pozbawienia wolności wnioskodawcy, a nie być spowodowana innymi przyczynami. Jeśli więc aktywność zawodowa wnioskodawcy została przerwana na skutek tymczasowego aresztowania, a następnie po jego zakończeniu nie mógł on znaleźć pracy i dopiero w grudniu 1983 r., w podaniu paszportowym, wskazywał na fakt jej świadczenia i utrzymywania się z uzyskiwanych z niej dochodów, za czym przemawiało użyte przez niego we wniosku paszportowym sformułowanie „żyję z publikacji prasowych, książek i koncertów”, to należało przyjąć, że do tego momentu poniósł szkodę wynikającą z utraty źródła dochodów. Dlatego też Sąd odwoławczy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że ponad kwotę wskazaną w pkt III zasądził dodatkowo

od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy S. D. kwotę 25 200 złotych tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 października 2016 r. (data wyroku Sądu II instancji).

Rację przy tym należało przyznać apelującemu, gdy zarzucając obrazę przepisów postępowania wskazywał na fakt błędnego założenia przyjętego przez Sąd Okręgowy, że czas blisko 6 miesięcy po zakończeniu tymczasowego aresztowania to czas wystarczający do otrząśnięcia się przez wnioskodawcę z traumy wynikającej z jego stosowania i znalezienia pracy. Kluczowe w przedmiotowej sprawie było bowiem wyłącznie to, czy wnioskodawca pracę znalazł, a zatem uzyskiwał z niej dochody, a jeśli nie to, czy pozostawało to w normalnym związku z pozbawieniem go wolności w sprawie Pm Śl.56/82. Przyjmowanie abstrakcyjnego założenia, opartego na jednostkowym przykładzie świadka T. W., musi być uznane za wadliwe, choćby dlatego, że świadek ten nie przebywał kilka miesięcy w warunkach izolacji. Poza tym czas otrząśnięcia się z traumy związanej z tymczasowym aresztowaniem może być inny dla różnych osób. Istotne są ustalenia związane z indywidualnymi przypadkami poszczególnych wnioskodawców. Na marginesie dostrzec należało, że rozważania zaprezentowane w tym zakresie przez Sąd I instancji były wadliwe i zbędne, skoro Sąd ten ustalił (do czego odniesiono się wcześniej), że po upływie blisko 6 miesięcy od zakończenia tymczasowego aresztowania wnioskodawca pracował zarobkowo

Na uwzględnienie nie zasługiwała apelacja obrońcy w pozostałej części, a więc w tej, w której domagał się zasądzenia odszkodowania za dalszy okres, aż do końca grudnia 1984 r. Dlatego też – utrzymano w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części.

Od grudnia 1983 r. wnioskodawca wykonywał pracę i uzyskiwał z niej dochody, pozwalające na jego utrzymanie, o czym świadczą przywołane wyżej dokumenty, ale też kolejne, znajdujące się w aktach paszportowych. W następnym podaniu o wydanie zezwolenia na wyjazd za granicę z dnia 22 czerwca 1984 r., S. D. w rubryce obecne miejsce pracy zawarł zapis: „1) Spółdzielnia Pracy (...) (...), akwizytor 2) publicysta muzyczny, współpracownik różnych instytucji wydawniczych” (k. 264-268). W podaniu z dnia 7 stycznia 1985 r. (k. 272-276) obok zapisu dotyczącego obecnego miejsca pracy: „publicysta i prezenter muzyczny utrzymujący się z umów autorskich i honorariów za występy oraz spotkania”, S. D. jako poprzednie miejsce pracy określił „Sp. Pracy (...), G. (...), 1/2 etatu w miesiącach luty-lipiec 1984 w charakterze akwizytora”. W świetle powyższego nie można było uznać, by wnioskodawca wykazał, że od grudnia 1983 r. do końca grudnia 1984 r. był bez pracy i dochodów, co pozostawałoby w normalnym związku przyczynowym z jego tymczasowym aresztowaniem, a zatem, by rację miał apelujący wskazujący, że całkowita niemożność zatrudnienia wnioskodawcy trwała do końca grudnia 1984 r.

Odnosząc się do przedstawionych w apelacji zarzutów obrazę przepisów prawa materialnego – nie budzi wątpliwości, że obraza prawa materialnego może polegać na błędnej wykładni prawa, gdy skarżący uważa, że treść przepisu prawa materialnego rozumiana (interpretowana) w określony sposób powinna doprowadzić do zastosowania lub niezastosowania określonej normy prawnej. Przy czym nie można mówić o naruszeniu przepisów prawa materialnego w sytuacji, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ocen i ustaleń faktycznych przyjętych za jego podstawę, bądź jest wynikiem obrazę przepisów postępowania. W przedmiotowej sprawie zaistniała sytuacja opisana w ostatnim zdaniu, co wynika z wcześniejszych rozważań. Wadliwość wydanego wyroku wyrażała się bowiem w naruszeniu przepisów postępowania, a dokładnie art. 7 k.p.k., co skutkowało częściowo błędnymi oceną i ustaleniami faktycznymi. Dlatego też, te zarzuty apelującego nie mogły zostać uznane zasadne i skutkować zmianą zaskarżonego.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1583).